

27.1.2025

Kotoutumislain mukaiset korvaukset ja niiden maksatus -webinaari 24.1.2025, kunnat ja hyvinvointialueet

Kysymykset ja vastaukset

Kysymys: Vaatiiko voimassa oleva laki kotoutumishjelmaa vai ei?

Vastaus: Kunnalle kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksettavien kustannusten korvaamisen edellytykset ovat:

- kunnassa on järjestetty kotoutumislain 13 §:ssä tarkoitettu kunnan kotoutumishjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvassa kunnassa tulee laatia kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain (Ålands författningsamling 2012/74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamishjelma.
- kunta on tehnyt kotoutumislain 42 §:ssa tarkoitettun sopimuksen kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä ELY-keskuksen kanssa.

Kysymys: Toisin sanoen, laskennallisen korvauksen maksamisperusteet (ensimmäinen kotikunta rekisteröity) poikkeaa kotoajan määritelmästä? Sehän taitaa alkaa vasta siitä kun työllisyyspalvelut ovat laatineet ensimmäisen suunnitelman? Vai tulkitenko väärin?

Vastaus: Laskennallista korvausta maksetaan ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Henkilöasiakkaalle laadittu kotoutumissuunnitelma tai kotoutumisaika eivät liity kotoutumislain mukaisten korvausten maksamiseen.

Kysymys: Onko olemassa mitään poikkeustilanteita, joiden nojalla 1.1.2025 jälkeen syntyneistä tulkkauskustannuksista voi hakea korvauksia?

Vastaus: Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten osalta tulkkauskustannuksia voi hakea korvattaviksi kotoutumislain 33 §:n mukaisissa asumispalveluissa syntyneiden tulkkauskustannusten osalta samalla, kun haetaan muita asumispalveluista aiheutuneita kustannuksia. Myös ihmiskaupan uhrien osalta tulkkauksen kustannuksia voi hakea korvattaviksi siltä ajalta, kun henkilö on auttamisjärjestelmän asiakkuudessa (jos hän ei kuulu 61 tai 62 §:n mukaisten laskennallisten korvausten piiriin)

Kysymys: Pyytäisin vielä tarkennusta 18 vuotta täyttäneistä maksettavasta korvauksesta. Maksetaanko se vain siinä tapauksessa, jos kyseinen henkilö täyttää 18 v kahden vuoden sisällä, siis korvausaikana?

Vastaus: 18 vuotta täyttäneillä viitataan kaikkiin yli 18 vuotiaisiin, ei vain korvausaikana täysi-ikäistyneisiin.

Kysymys: Onko tarkempaa ohjetta siihen, kuinka laskennalliset korvaukset hyvinvointialueen sisällä tulisi jakautua? Ohjeena on, että korvaukset kohdentuvat kotoutumista edistäviin palveluihin. Koskeeko tämä suoraan/välitöntä asiakas/potilastyötä?

Vastaus: Ei ole tarkempia ohjeistuksia. Hyvinvointialue käyttää saamansa laskennallisen korvauksen miten parhaaksi näkee.

27.1.2025

Kysymys: Korvausten arvonlisäverot, ovatko arvonlisäverot hyväksyttäviä kuluja hyvinvointialueilla (esim. tulkkauskulut ostopalveluna)?

Vastaus: Kustannukset korvataan kunnalle ja hyvinvointialueelle arvonlisäveroineen, mikäli kunta tai hyvinvointialue sitä hakemuksessaan hakee. Kunnan tai hyvinvointialueen on korvaushakemuksessa annettava selvitys palvelun arvonlisäverollisuudesta ja siitä aikooko se hakea palautusta Verohallinnolta. Jos kunta tai hyvinvointialue hakee palautusta Verohallinnolta, KEHA-keskus ei maksa arvonlisäveron osuutta kotoutumislain mukaisena korvauksena. Tarkoituksena ei ole maksaa kotoutumislain mukaisia valtion korvauksia sellaisista kustannuksista, joista kunta tai hyvinvointialue saa arvonlisäveron palautusta. KEHA-keskus ja ELY-keskus voivat pyytää tarvittaessa selvitystä, onko kunta tai hyvinvointialue saanut palautuksia Verohallinnolta.

Tulkitsemisen korvaukset ovat 1.1.2025 alkaen jyvitetty 61 ja 62 §:n mukaisiin laskennallisiin korvauksiin, eikä niitä korvata erikseen kunnalle tai hyvinvointialueelle, kuin kahdessa poikkeustilanteessa. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten osalta tulkkaus-kustannuksia voi hakea korvattaviksi kotoutumislain 33 §:n mukaisissa asumispalveluissa syntyneiden tulkkaus-kustannusten osalta samalla, kun haetaan muita asumispalveluista aiheutuneita kustannuksia. Myös ihmiskaupan uhrien osalta tulkkaus-kustannuksia voi hakea korvattaviksi siltä ajalta, kun henkilö on auttamisjärjestelmän asiakkuudessa (jos ihmiskaupan uhri ei kuulu 61 tai 62 §:n mukaisten laskennallisten korvausten piiriin).

Kysymys: Kunta on tehnyt kotoutumislain 42§:ssa tarkoitetun kotoutumisen edistämistä ja kuntaan osoittamista koskevan sopimuksen ELY-keskuksen kanssa. Kumpi tässä sopimuksessa on aloitteellinen: kunta vai ELY-keskus? Tuleeko siis ELY-keskukselta kunnalle sopimusluonnos?

Vastaus: Tässä asiassa kannattaa olla yhteydessä alueen ELY-keskukseen. ELY-keskuksille on toimitettu hyödynnettäväksi sopimusluonnospohja, joka on päivitetty vastaamaan voimaan astunutta kotoutumislakia.

Kysymys: Jos henkilö muuttaa perheenyhdistämisen myötä kuntaan, miten hänet voidaan ohjata kuntapaikalle? Kunta ei välttämättä saa tietoa etukäteen perheenyhdistämisen myötä kuntaan muuttavista henkilöistä.

Vastaus: Kotoutumislain 43 § on kuvattu kuntaan ohjaamisen prosessia. Perheenyhdistämisenä tulevien henkilöiden 43 §:n mukaista kuntaan ohjaamisen menetelmää ei tällä hetkellä ole, koska ELY-keskus ei toistaiseksi saa Maahanmuuttovirastolta tietoa tulevista perheenyhdistämisistä eikä näin voi myöskään tarjota perheenyhdistämisenä tulevaa henkilöä/perhettä kuntapaikalle.

Kysymys: Riittää siis, että on kuntapaikalle tuleva henkilö? eli henkilöllä ei tarvitse olla pakolaisasemaa, jotta kunta voi hakea noita vastaanoton varautumisen korvauksia? Esim. tyhjästä asunnoista vastaanottokeskuksesta siirtyville, jotka tulevat kuntapaikalle.

Vastaus: Vastaanottoon varautumisen kustannuksia korvataan ennen kuntapaikalle ohjatun henkilön Suomeen tai kuntaan muuttoa. Eli myös vastaanottokeskuksessa oleskeluluvan saavia henkilöitä voidaan ohjata kuntapaikalle seuraavin reunaehdoin ->

ELY-keskus voi ohjata kuntapaikalle kotoutumislain 2 § 3 ja 4 mom. tarkoitetun henkilön. Kotoutumislain 43 §:ssä on kuvattu kuntapaikalle ohjaamisen prosessia sekä kuntapaikalle ohjattavat asiakasryhmät. Kyseisen pykälän kohta 2) *vastaanottokeskuksen esityksestä 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilö, joka on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettussa haavoittuvassa asemassa.*

27.1.2025

Vastaanottolain 6 §:n mukaan haavoittuvassa asemassa olevalla tarkoitetaan: *Tätä lakia sovellettaessa on otettava huomioon erityistarpeet, jotka johtuvat kansainvälistä suojelua hakevan, tilapäistä suojelua saavan ja ihmiskaupan uhrin haavoittuvasta asemasta, kuten iästä taikka fyysisestä tai psyykkisestä tilasta. Haavoittuva asema ja siitä johtuvat erityistarpeet selvitetään yksilöllisesti kohtuullisen ajan kuluessa asian vireille tulon jälkeen. Erityistarpeet otetaan huomioon koko kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyn ajan, tilapäisen suojelun antamisen ajan ja sen ajan, jonka ihmiskaupan uhri saa 4 luvun mukaisia auttamispalveluja.*

Kysymys: Jos palvelun tarve syntyy ikääntymisestä (tepas, omaishoidon tuki), niin voiko niiden palveluiden kuluihin hakea korvauksia. Siis tilanteissa, jossa ko. tarve on jo maahan saapuessa?

Vastaus: Kannattaa olla tästä yhteydessä oman alueen ELY-keskukseen, joka vastaavana viranomaisena päättää korvausten myöntämisestä. Yleisesti voidaan todeta, että ikääntyminen itsessään ei ole vamma tai sairaus, mutta jos hyvinvointialueelle syntyy huomattavia sote-huollon kustannuksia muista erityistä syistä, varmasti korvauksen hakeminen ELY-keskukselta voisi olla mahdollista.

Kysymys: Oliko huomattavuuden raja varhaiskasvatuslain ja perusopetuslain mukaisesta erityisavustajasta kaksi kertaa laskennallinen korvaus riippuen iästä (7 vuotta täyttänyt ja alle 7v) vai mikä?

Vastaus: Kotoutumislain 65 § 2 mom. ei ole edellytystä kustannusten huomattavuudesta, joten kunnalle erityiskustannuksena korvattavissa varhaiskasvatuslain tai perusopetuslain mukaisissa erityisen tuen kustannusten korvaamisessa ei ole euromääräistä minimirajaa.

Kysymys: Jos yksin maahan alaikäisenä tullut siirtyy ryhmäkodista lähes täysi-ikäisenä palvelutarpeen arvioinnin kautta tuettuun asumiseen, eikä perheryhmäkotiin, niin voidaanko tuetusta asumisesta tai tukihenkilöstä hakea korvausta? Haetaanko korvaus tuolloin perheryhmäkodin kuluihin vai erilliskorvauksena?

Vastaus: Kyllä voi hakea korvausta ELY-keskukselta. Kotoutumislain 33 §:n mukaan ilman huoltajaa maassa olevan lapsen asuminen voidaan järjestää perheryhmäkodin lisäksi myös perhehoitolaissa tarkoitettuna perhehoitona tai muuten tarkoituksenmukaisella tavalla sosiaalihuoltolain 14 §:ssä tarkoitettuna palveluna. Asumiseen ja siihen liittyvien sosiaalihuoltolain mukaisten tukitoimenpiteiden kustannukset korvataan hyvinvointialueelle tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla täysimääräisesti.

Hyvinvointialueen tulee olla oman alueensa ELY-keskukseen yhteydessä siitä, miten korvausta käytännössä haetaan. Kotoutumislain 69 §:n mukaisia korvauksia voi hakea myös erityiskustannuskorvaushakemuksella ja myös suomi.fi -palveluportaalista löytyvä liitelomake lomaketunnuksella ely40c1 soveltuu tähän tarkoitukseen.

Kysymys: Mistä yksin maahan tulleiden alaikäisten maahanmuuttajien jälkihuollon palveluiden kustannukset korvataan?

Vastaus: Ilman huoltajaa tullee nuorelle voidaan tarjota tukea siihen saakka, kunnes nuori täyttää 23 vuotta. Tukea voidaan tarjota erityisesti sosiaaliohjauksena ja sosiaalityönä. Tukea voi tarjota nuoren tarpeiden mukaan myös muuna sosiaalihuoltolain mukaisen palveluna, kuten esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukaisena mielenterveystyönä, päihde- ja riippuvuustyönä tai tuettuna asumisena.

Alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen muuttaneiden osalta toimeentulotuki korvataan hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla kotoutumislain 63 §:n mukaisesti. Mikäli alaikäisenä ilman huoltajaa tullut nuori tarvitsee tämän ajan jälkeen vielä aikuistumisen tueksi

27.1.2025

taloudellista tukea, kotoutumislain 34 §:n mukaisesti hyvinvointialueelle voidaan korvata toimeentulotuen kustannuksia enintään siihen saakka, kun nuori täyttää 23 vuotta.

Kysymys: Voiko HVA ja kunta hakea korvausta alaikäisestä ilman huoltajaa tulleista saman aikaisesti?

Vastaus: Kotoutumislain 69 §:n mukaisia korvauksia ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten asumisen ja tuen järjestämisestä korvataan ainoastaan hyvinvointialueille. Kunnalle korvataan mahdollisesti varhaiskasvatuksessa tai perusopetuksessa aiheutuneita erityisen tuen kustannuksia kyseisen asiakasryhmän osalta 65 §:n mukaisena erityiskustannuskorvauksena. Laskennallista korvausta maksetaan kunnalle ja hyvinvointialueelle 61 ja 62 §:n mukaisesti samaan aikaan korvausajan puitteissa tämänkin asiakasryhmän osalta henkilöstä riippuen joko 2 tai 3 vuoden ajalta.

Kysymys: Hyvinvointialueella henkilö yleensä saa palvelua useista eri yksiköistä ja saman yksikön (esim. vammaispalvelut) sisällä useaa eri palvelua. Samasta henkilöstä haetaan korvauksia useista yksiköistä => monta hakemusta ja jokaisessa hakemuksessa myös sote-lausunto?

Vastaus: Tämä on hyvinvointialuekohtaista. Useilla hyvinvointialueilla asia on järjestetty niin, että hyvinvointialueella tietyt henkilöt esimerkiksi taloushallinnosta kokoavat korvaushakemukset kaikkien yksiköiden ja annettujen palveluiden osalta niin, että ELY-keskukselle toimitetaan yksi hakemus, joka sisältää kaikki toimenpiteet.

Kysymys: Kuuluvatko tilapäistä suojelua saavat (110§) myös paluumuuttoavustuksen henkilöpiiriin?

Vastaus: Kyllä kuuluvat, jos omaavat kotikunnan (korvausten henkilöpiiri: kotoutumislain 2 § 3 mom. 5 kohta)